

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2018 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Krzysztof Derda (spr.)
Sędziowie	SO Elżbieta Iwona Cembrowicz SR Izabela Sadłowska (del.)
Protokolant:	sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2018 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku D. S. (1)

z udziałem D. S. (2)

o ustalenie kontaktów z dzieckiem L. S.

na skutek apelacji uczestniczki D. S. (2) od postanowienia Sądu Rejonowego w Elku z dnia 29 czerwca 2018 r. sygn. akt III Nsm 161/17

postanawia:

I. Oddalić apelację.

II. Stwierdzić, że zainteresowani ponoszą koszty postępowania apelacyjnego stosownie do swojego udziału w sprawie.

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSR Izabela Sadłowska

Sygn. akt Ca 361/18

UZASADNIENIE

D. S. (1) domagał się uregulowania zasad kontaktów z małoletnią córką L. S.. We wniosku proponował tygodniowe kontakty co dwa miesiące w swoim miejscu zamieszkania oraz połowę wakacji i naprzemiennie święta Bożego Narodzenia oraz Wielkanocne. W uzasadnieniu wskazywał, że po rozpadzie związku stron i przeprowadzeniu się uczestniczki postępowania do E. (kilkaset kilometrów od poprzedniego miejsca zamieszkania) nie może się z nią porozumieć odnośnie spotkań z córką.

Matka małoletniej co do zasady zgodziła się z wnioskiem – proponowała spotkania raz w miesiącu w miejscu zamieszkania dziecka. W uzasadnieniu wskazywała, że ojciec małoletniej dotychczas rzadko spotykał się z córką i nie zawsze wykazywał się odpowiednią troską o nią.

Dodatkowo D. S. (2) wnosiła o ustalenie w niniejszym postępowaniu również miejsca zamieszkania małoletniej u niej.

D. S. (1) zgodził się na ustalenie miejsca zamieszkania córki u matki i zmodyfikował stanowisko co do oczekiwanych kontaktów. Ostatecznie proponował tydzień na kwartał, dwa tygodnie wakacji, tydzień ferii i naprzemiennie Boże Narodzenie i Wielkanoc.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2018r. wydanym w sprawie I. N. 161/17 Sąd Rejonowy w Elku ustalił miejsce pobytu i zamieszkania małoletniej L. S. przy matce D. S. (2) w jej każdorazowym miejscu zamieszkania, ustalił kontakty D. S. (1) z małoletnią L. S. w następujący sposób:

1/ w okresie do 31 sierpnia 2020r. w każdy weekend zaczynający się w drugą sobotę miesiąca parzystego w sobotę i niedzielę od godziny 10.00 do godziny 14.00 oraz od 16.00 do 19.00 na terenie powiatu (...) poza miejscem zamieszkania małoletniej (a za zgodą matki małoletniej również w miejscu zamieszkania małoletniej) z zobowiązaniem ojca do osobistego odbioru i odprowadzenia dziecka;

2/ po 1 września 2020r. (i nie wcześniej niż po odbyciu dziesięciu weekendowych kontaktów) w każdy weekend zaczynający się w drugą sobotę miesiąca parzystego w sobotę od godziny 10.00 do godziny do godziny 19.00 i w niedzielę od godziny 10.00 do godziny 16.00 poza miejscem zamieszkania małoletniej (a za zgodą matki małoletniej również w miejscu zamieszkania małoletniej) z zobowiązaniem ojca do osobistego odbioru i odprowadzenia dziecka;

3/ po 1 września 2021r. (i nie wcześniej niż po odbyciu piętnastu weekendowych kontaktów) w każdy weekend zaczynający się w drugą sobotę miesiąca parzystego w sobotę od godziny 10.00 do godziny 16.00 w niedzielę poza miejscem zamieszkania małoletniej z zobowiązaniem ojca do osobistego odbioru i odprowadzenia dziecka;

4/ w 2019 r. przez 7 (siedem) kolejnych dni drugiej połowy lipca, które D. S. (1) powinien wskazać D. S. (2) do końca kwietnia, (a w razie braku takiego wskazania w dniach od 15 lipca począwszy) od godziny 9.00 do godziny 19.00 – poza miejscem zamieszkania małoletniej z zobowiązaniem ojca do osobistego odbioru i odprowadzenia dziecka oraz z prawem do noclegu za zgodą matki;

5/ w 2020r. przez 7 (siedem) kolejnych dni drugiej połowy lipca, które D. S. (1) powinien wskazać D. S. (2) do końca kwietnia, (a w razie braku takiego wskazania w dniach od 15 lipca począwszy) od godziny 9.00 do godziny 19.00 – poza miejscem zamieszkania małoletniej z zobowiązaniem ojca do osobistego odbioru i odprowadzenia dziecka oraz z prawem do 3 (trzech) noclegów niezależnie od woli matki i z prawem do pozostałych noclegów za zgodą matki;

6/ począwszy od 2021r. przez 7 (siedem) kolejnych dni drugiej połowy lipca, które D. S. (1) powinien wskazać D. S. (2) do końca kwietnia, (a w razie braku takiego wskazania w dniach od 15 lipca począwszy) od godziny 10.00 pierwszego dnia do godziny 18.00 ostatniego dnia – poza miejscem zamieszkania małoletniej z zobowiązaniem ojca do osobistego odbioru i odprowadzenia dziecka oraz z prawem do noclegów niezależnie od woli matki ;

7/ telefoniczne lub za pośrednictwem komunikatora internetowego w każdy wtorek i czwartek oraz sobotę, w którą nie ma kontaktu osobistego w godzinach 17.00 – 19.00 (jedna rozmowa o długości do 15 minut),

w pozostałym zakresie wnioski oddalił, ustalił, iż strony ponoszą koszty postępowania stosownie do swego udziału w sprawie oraz nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa tytułem brakujących kosztów sądowych w postaci wydatków:

1/ od D. S. (1) kwotę 421,62 zł;

2/ od uczestnika postępowania D. S. (2) kwotę 421,62 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, iż małoletnia L. S. urodziła się (...) i jest córką D. S. (1) i D. S. (2).

D. S. (1) pracuje w systemie trzyzmianowym, mieszka z matką w dwupokojowym i pięćdziesięciopięciometrowym mieszkaniu. Przez pięć lat był w związku z matką małoletniej, a relacją ta rozpadła się kilka miesięcy po

przeprowadzeniu się stron do matki D. S. (1). W okresie gdy matka małoletniej mieszkała w pobliżu ojciec miał nieskrępowane kontakty z córką. Obecnie ojciec małoletniej nie jest najlepszego zdania o byłej partnerce i obawia się jej postawy.

Matka małoletniej pozostaje w nieformalnym związku, mieszka z trójką dzieci.

Od września 2017r. małoletnia L. S. uczęszcza do przedszkola niepublicznego. Matka małoletniej jest odpowiedzialnym i zaangażowanym rodzicem, a małoletnia odważnym, zadbanym i pogodnym dzieckiem. W okresie jesienno – zimowym córce stron zdarzały się kilkudniowe nieobecności w przedszkolu.

Jeżeli chodzi o wiarygodność dokumentów omówionych uprzednio to brak jest podstaw do jej kwestionowania zwłaszcza, że zdecydowana ich większość to dokumenty urzędowe, a jeżeli chodzi o dokumenty prywatne to zasadniczo okoliczności ich sporządzenia uprawdopodobniają ich wiarygodność.

W ocenie Sądu brak jest podstaw do kwestionowania wiarygodności zeznań świadków albowiem po prostu opowiedzieli oni o tym czego dowiedzieli się w związku ze znajomością z D. S. (2), a treść ich wypowiedzi jest spójna i przekonująca.

Najistotniejszym dowodem w sprawie jest opinia Opiniodawczego Zespołu (...) w A., z której wynika, że obie strony prezentują właściwe postawy rodzicielskie i dysponują one podobnymi kwalifikacjami wychowawczymi. Małoletnia dobrze się czuje w obecności ojca pomimo rzadkich z nim spotkań. Ojciec prezentuje umiejętność nawiązywania więzi uczuciowej z małoletnią. Małoletnia jest związana z obojgiem rodziców ale bliższe więzi łączą ją z matką. Według badających sporadyczny kontakt ojca z córką sprawia, że nie uzyskuje ona w jego obecności pełnego poczucia bezpieczeństwa. Ostatecznie specjaliści zaproponowali aby kontakty pośrednie odbywały się 2 – 3 razy w tygodniu, a bezpośrednie co półtora miesiąca przez kilkanaście godzin dziennie, w dalszej perspektywie z ewentualnymi noclegami u ojca, a po osiągnięciu przez dziecko wieku szkolnego nawet z wyjazdami do niego.

Zastrzeżeń do opinii nie zgłaszała matka małoletniej. Według ojca małoletniej opinia nie jest pełna i dlatego jej autorzy powinni ją na rozprawie uzupełnić. Postanowieniem z dnia 20.06.2018r. oddalono wniosek o opinię uzupełniającą, uznając z uwagi na charakter przedmiotu opinii jest ona na tyle skonkretyzowana na ile z uwagi na jej istotę może być. Autorzy opinii czasami udzielali odpowiedzi ogólniejszych ale nie zacięra to przekazu opinii, ani jej czytelności. Ostatecznie omawiana opinia została uznana za dowód w pełni wiarygodny albowiem została ona sporządzona w sposób profesjonalny oraz jest opatrzona przekonującym i logicznie uargumentowanym uzasadnieniem.

W ocenie Sądu Rejonowego brak jest podstaw do kwestionowania wiarygodności zeznań stron. Strony co prawda w swoich depozycjach skupiają się na nieco innych zagadnieniach konsekwentnie akcentując i wypuklając niedociągnięcia lub uchybienia drugiego z rodziców oraz przedstawiając siebie w bardzo pozytywny sposób. Jednak taki sposób sformułowania omawianych zeznań nie stanowi wystarczającego uzasadnienia do poddawania w wątpliwość ich wiarygodności.

W sprawie niniejszej wobec zgodnego stanowiska rodziców w kontekście przeprowadzonych w sprawie dowodów, a w szczególności opinii opiniodawczego zespołu specjalistów sądowych brak jest podstaw do przyjęcia, iż stanowisko rodziców nie jest zgodne z dobrem dziecka.

Sąd wskazał, że w myśl art. 113 kro niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dzieci mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów. Kontakty z dzieckiem obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednie porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej. Co do zasady prawo ojca do uregulowania kontaktów z córką jest więc bezsprzeczne. Uzyskuje ono również dodatkowe wsparcie w dyspozycji art. 8 Konwencji z dnia 20.11.1989r. o prawach dziecka (Dz. U. z 1991r., Nr 120, poz. 526). Prawo do osobistej styczności rodzica z dzieckiem wynika z więzi rodzinnej łączącej rodziców z dzieckiem i przysługuje rodzicom bez względu na zakres sprawowanej władzy rodzicielskiej. Dobru dziecka

z reguły nie służy zatem zerwanie osobistej styczności rodziców z dzieckiem, nawet gdy nie wykonują oni władzy rodzicielskiej lub zachodzą podstawy do pozbawienia ich wykonywania tej władzy. Tym samym poszanowanie życia rodzinnego w rozumieniu art. 8 Konwencji oznacza, iż nie wolno odmawiać takiego kontaktu, chyba że istnieją mocne powody, które uzasadniają taką ingerencję, tj. gdy utrzymywanie osobistych kontaktów rodziców z dzieckiem (a w tym określonych sposobów tych kontaktów) zagraża jego życiu, zdrowiu, bezpieczeństwu bądź wpływa demoralizująco na dziecko. Zasada ta realizowana jest poprzez przepis art. 113³ kro, stosownie do którego jeżeli utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem poważnie zagraża dobru dziecka lub je narusza sąd zakazuje ich utrzymywania.

W ocenie Sądu należało orzec kontaktach weekendowych co 2 miesiące. Z uwagi na sytuację życiową ojca małoletniej jako nadmiernie absorbujące należałoby uznać oczekiwanie matki dziecka dotyczące comiesięcznych wizyt. Ojciec małoletniej musi przejechać kilkaset kilometrów co stanowi naprawdę duży wysiłek, a ponadto koszt takiego przedsięwzięcia jest znaczący. Ponadto orzeczenie o kontaktach co 2 miesiące pozwala ustalić je w czytelny i przewidywalny sposób, a orzeczenia o kontaktach co 6 tygodni każdorazowo generowałyby potrzebę bliższych obliczeń terminu wizyty. Odnośnie kontaktów weekendowych orzeczono, że przez najbliższe dwa lata ojciec małoletniej będzie się z nią spotykał przez cztery godziny przed obiadem i trzy godziny po obiedzie, na terenie E. i okolic. Potem przez rok kontakt będzie trwał 9 godzin w sobotę i 6 w niedzielę, z uwagi na to, że przyjeżdża on do córki samochodem nie precyzowano już dokładnego miejsca ich pobytu w trakcie kontaktu. Po wrześniu 2021r. (a więc za praktycznie 3 lata) ojciec dziecka mieć będzie prawo do kontaktu z noclegiem od 10.00 w sobotę do 16.00 w niedzielę. Jeżeli chodzi o wakacje to w przyszłym roku 7 dni z noclegami u matki, w 2020r. 7 dni z prawem do 3 noclegów (po to aby ojciec z córką mogli gdzieś razem wyjechać) i od 2021r. 7 dni z noclegami. W opinii jest mowa o noclegach gdy dziecko osiągnie wiek szkolny i tak to ujęto w orzeczeniu. Realizację uprawnienia do kontaktów bardziej zaawansowanych uzależniono również od odbycia pewnej ilości tych krótszych kontaktów, po to aby dziecko systematycznie oswajało się z osobą ojca, a ojciec nabierał umiejętności i przyzwyczajęń niezbędnych w dłuższej trosce nad córką. Na ojca małoletniej nałożono też obowiązek uprzedniego precyzowania terminu kontaktów wakacyjnych. Jeżeli chodzi o kontakty na odległość orzeczono o 2 lub 3 rozmowach tygodniu (w zależności od tego czy jest kontakt osobisty czy nie). Nie orzekano o kontaktach świątecznych albowiem wobec ustalenia, iż ten moment wyjazdu córki do ojca nie powinny wchodzić w grę, organizowanie kontaktu w okresie świątecznym byłoby nadmiernie absorbujące dla stron.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach Sąd Rejonowy wskazał art. 520 § 1 kpc i art. 113 ust. 1 ustawy z 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2010/90/594 ze zm.).

W złożonej apelacji od powyższego postanowienia uczestniczka postępowania zaskarżyła je w części, tj. co do punkt II podpunkt 3/, 5/, 6/ sentencji oraz punkt V podpunkt 2/ sentencji, zarzucając mu:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego, polegającą na:

a) ustaleniu, wbrew zebranemu w sprawie materiałowi dowodowemu, a w szczególności wbrew pisemnej opinii Opiniodawczego Zespołu (...), że kontakty wnioskodawcy z małoletnią L. S. od 2020 r. będą połączone z noclegami, podczas gdy z wyżej wymienionej opinii wynika, że mogłoby to nastąpić dopiero po osiągnięciu przez dziecko wieku szkolnego oraz, gdy dziewczynka oswoi się z ojcem.

Według stanowiska biegłych sądowych, po spełnieniu obu tych warunków możliwe byłoby poszerzenie kontaktów ojca z córką o noclegi. Sąd natomiast ustala kontakty na tak daleką przyszłość, pomijając okoliczność, że nie jest wiadomym, czy wnioskodawca będzie realizował wyznaczone przez Sąd kontakty. Nie ma żadnej gwarancji, że D. S. (1) będzie systematycznie przyjeżdżał do E.. Uzależnienie natomiast bardziej zaawansowanych kontaktów wnioskodawcy z córką od odbycia pewnej ilości krótszych spotkań jest nieczytelne i z całą pewnością nie przesądza o tym, że w tym czasie dziecko poczuje się na tyle bezpiecznie i pewnie przy ojcu, że będzie mogło nocować poza swoim stałym miejscem zamieszkania.

b) pominięciu okoliczności, iż obecne kontakty D. S. (1) z córką były bardzo rzadkie (po wszczęciu postępowania sądowego odbywały się jedynie w terminach, gdy wyznaczane były rozprawy sądowe). Gdyby wnioskodawcy zależało na częstszych wizytach, z całą pewnością przyjeżdżałby do E. przynajmniej raz na dwa miesiące, a nie raz na cztery miesiące. Uczestniczce zależy na tym, aby L. miała prawidłowe relacje z tatą, czuła się przy nim komfortowo, jednak narzucanie z góry tak szerokich kontaktów (rozszerzając je od razu na przyszłość), bez sprawdzenia, czy w ogóle podstawowe kontakty będą realizowane przez wnioskodawcę, jest sprzeczne z dobrem małoletniej.

2. Naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 520 § 2 k. p. c. poprzez obciążenie uczestniczki postępowania kosztami sądowymi w postaci wydatków na kwotę 421,62 zł, podczas gdy stroną inicjującą postępowanie oraz zgłaszającą dowód w postaci opinii biegłych z Opiniodawczego Zespołu (...) był D. S. (1). Ponadto sytuacja materialna uczestniczki postępowania uniemożliwia jej poniesienie takich kosztów.

W oparciu o powyższe zarzuty wniosła o:

- uchylenie w punkcie II sentencji postanowienia podpunktu 3/, 5/ i 6/,
- zmianę punktu V poprzez nakazanie pobrania od D. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w Elku) z tytułu brakujących kosztów sądowych w postaci wydatków kwoty 843,24 zł.

Ponadto wniosła o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Orzeczenie Sądu I oparte jest na antycypacji, że zaistnieją okoliczności opisywane w opinii biegłych w określonych terminach, przy założeniu, że kontakty odbywać się będą w sposób prawidłowy.

Zarzuty apelacyjne zasadniczo sprowadzają się do twierdzenia, że brak jest podstaw do przewidywania zdarzeń w tak odległej przyszłości i zakładania, że w tym okresie kontakty odbywać się będą w sposób prawidłowy.

Biegli sądowi wyraźnie wskazali jakie warunki muszą zaistnieć, aby w przyszłości doszło do kontaktów połączonych z noclegami oraz wyjazdami do miejsca zamieszkania wnioskodawcy i Sąd I instancji wskazania te uwzględnił. W opinii brak jest sugestii, aby po osiągnięciu przez dziecko wieku szkolnego prowadzić ponowne badanie w celu ustalenia czy dziecko „oswoiło się” w wystarczający sposób z ojcem.

Pamiętać należy, że w świetle art. 577 kpc sąd opiekuńczy może zmienić swe postanowienie nawet prawomocne, jeżeli wymaga tego dobro osoby, której postępowanie dotyczy.

W sytuacji gdyby realizowanie kontaktów naruszało dobro małoletniej córki uczestniczka będzie przecież mogła wystąpić o zmianę postanowienia w tym zakresie. Nie jest też wykluczone, że to wnioskodawca wystąpi w przyszłości o korektę orzeczenia, jeżeli wcześniej uda się osiągnąć efekty o których piszą biegli w swojej opinii, albo jeżeli po stronie uczestniczki wystąpią jakieś negatywne zachowania zagrażające dobru małoletniej L..

Odnośnie zarzutów dotyczących rozstrzygnięcia o kosztach postępowania należy uznać je za niezasadne w całości.

Stroną inicjującą postępowanie oraz zgłaszającą wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii Opiniodawczego Zespołu (...) był rzeczywiście D. S. (1), jednak to obie strony były zainteresowane wydaniem opinii przez specjalistów. Orzeczenie Sądu I instancji tylko w części uwzględniło stanowiska stron. Postępowanie można było przecież uregulować w drodze porozumienia unikając zbędnych kosztów. Skoro do tego nie doszło konsekwencje tego powinni ponieść oboje rodzice.

Uczestniczka wskazywała, że jej sytuacja ekonomiczna nie jest najlepsza, jednak nie podała przyczyn dla których nie pracuje. Małoletnia L. uczęszcza do przedszkola, zatem nie ma przeciwwskazań aby uczestniczka podjęła pracę zawodową. Uczestniczka nie korzystała ze zwolnienia od kosztów sądowych.

W postępowaniu nieprocesowym obowiązuje odmienna zasada wykreowana w art. 520 § 1 KPC. Z omawianej zasady wynika, że między uczestnikami postępowania nieprocesowego w ogóle nie istnieje obowiązek zwrotu kosztów. Stanowisko takie uzasadnione jest niezależnością i samodzielnością udziału w tym postępowaniu każdego uczestnika.

Od tej zasady KPC w art. 520 § 2 i 3 dopuszcza następujące wyjątki:

- 1) stosunkowe rozdzielenie obowiązku zwrotu kosztów, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub ich interesy są sprzeczne;
- 2) nałożenie obowiązku zwrotu kosztów na jednego z uczestników postępowania w całości w zależności od stopnia zainteresowania wynikiem postępowania lub sprzeczności interesów;
- 3) nałożenie – w razie sprzeczności interesów uczestników – na jednego uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązku zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika;
- 4) nałożenie na jednego uczestnika obowiązku zwrotu kosztów, jeżeli postępował on niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie.

Stosunkowe rozdzielenie obowiązku zwrotu kosztów reguluje art. 520 § 2 KPC, stanowiąc, że jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów.

W sprawach niemajątkowych zarówno stopień zainteresowania uczestników, jak i sprzeczność interesów oceniać trzeba w zależności od każdego konkretnego przypadku. Uczestniczka dążyła do oddalenia wniosku o ustalenie kontaktów połączonych z noclegami i wyjazdami powołując się na dobro dziecka. Konieczność badania wpływu takich kontaktów na rozwój dziecka była właśnie przyczyną prowadzenia kosztownego postępowania dowodowego. Trafnie zatem przyjął Sąd I instancji, że zaistniały podstawy do obciążenia zainteresowanych powstałymi kosztami sądowymi po połowie.

O oddaleniu apelacji orzeczono na podstawie przepisu art. 385 kpc.

O kosztach postępowania przed Sądem II instancji orzeczono na podstawie przepisu art. 520 § 1 kpc.

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSR Izabela Sadłowska